

ಆನೆ - ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ದೈತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿ. ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಆನೆಯ ಸಂಬಂಧ ತುಂಬಾ ಹಳೆಯದು. ಮಾನವ ಮತ್ತು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಘಟನೆಗಳು ವರದಿಯಾಗುವುದೇ ಆನೆ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ.

ಕಾಡಿನಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಡವಿಮೃಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಆನೆಗಳೇ. ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಆನೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ - ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರು ದಸರೆಯಲ್ಲಂತೂ ಆನೆಗಳದ್ದೇ ದರ್ಬಾರು.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸುವ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ 'ಖೆಡ್ಡಾ' ತಾಣವೂ ಇದೇ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆ. ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ 'ಖೆಡ್ಡಾ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಿಂತುಹೋಗಿ 50 ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದಿದೆ.

ನಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಪುಂಡಾಟ ಮೆರೆಯುವ ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಡಿಗೆ ವಾಪಾಸ್ ಬಿಡುವುದು ರೂಢಿ. ಪುಂಡಾಟಿಕೆ ತೀರಾ ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳ ವಿಧಾನ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಆನೆಗಳು ಓಡಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುಂಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಿಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುಂಡಿಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಎಳೆದು ಅನುಭವಿ ಆನೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪಳಗಿಸಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬೋನು!

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೋಡಿ ಅವುಗಳ ಒಳಕ್ಕೆ ಆನೆಗಳನ್ನು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಪಳಗಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಕಂದಕಗಳಿಗೆ ಆನೆಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಗುವುದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಘಟನೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆನೆಗಳ ಅಂಗಗಳು ಊನವಾಗದಂತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನೆಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ದಪ್ಪವಾದ ಮರದ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಬೋನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ವಿಧಾನ ನಂತರ ರೂಢಿತವಾಯಿತು. ಆ ವಿಧಾನವೇ 'ಖೆಡ್ಡಾ' ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಮೀಪದ ಕಾಕನಕೋಟೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಬೂದಿ ಪಡಗ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ 'ಖೆಡ್ಡಾ' ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬರಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ

ಕಾಡಿನ ಆನೆಗಳ ಪಳಗಿಸಲು ಪಳಗಿದ ಆನೆಗಳ ನೆರವು

ಖೆಡ್ಡಾಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಆನೆ

ಖೆಡ್ಡಾ: ಒಂದು ಮುಗಿದುಹೋದ ಸಂಭ್ರಮ